

K.Kaladinskas gimė 1903 m. spalio 11 d. Zarasų aps. Salako vls. Želmeniškės kaime Mykolo Kaladinsko ir Marijonos Padvaiskaitės - Kaladinskienės šeimoje. K.Kaladinskas tarnavo Lietuvos kariuomenėje. Tarnybą jis baigė turėdamas puskarininkio laipsnį. Vėliau pradėjo dirbti pasienio policijoje. Tačiau kai sovietai pirmą kartą okupavo Lietuvą, iš policijos jį atleido. Po to jis ūkinkavo savo ūkyje Zarasų aps. Salako vls. Didžiasalio kaime. Prasidėjus Vokietijos - Sovietų Sąjungos karui, K.Kaladinskas dalyvavo birželio sukilime prieš rusų okupantus. Kuomet frontas nuslinko į vakarus ir prasidėjo antroji sovietų okupacija, 1944 metų rudenį jis nutarė organizuoti ginkluotą pasipriešinimą okupantams. Subūrė gerai ginkluotą partizanų būrį, kuris veikė Ažvinčių ir Minčios giriose. Po keleto metų, 1949 m. 05 01 MGB pažymoje buvo rašoma: „1944 m. rugpjūčio mėn. išvijus iš Lietuvos SSR vokiečių fašistų kariuomenę, Zarasų aps. teritorijoje buvęs pasienio policijos tarnautojas ir 1941 m. sukilimo prieš sovietų valdžią dalyvis Kaladinskas organizavo iki 150 asmenų „gaują.“ „Banditams“ buvo keliamas uždavinys kovoti prieš sovietų valdžią, vykdyti terorą prieš sovietinį partinį aktyvą ir lojaliai sovietų valdžiai nusiteikusius asmenis. Atlikus nemažai agentūrinių veiksmų 1945 - 1948 m. „gauja“ keletą kartų buvo iš dalies sumušta, nemažai banditų sunaikinta, dalis legalizavosi.“

1945 metų pradžioje būrys buvo reorganizuotas į partizanų kuopą. 1945 m. birželio 15 - 20 d. K.Kaladinskas dalyvavo kapitono Vinco Gumausko - Gailiaus sušauktame Geležinio Vilko (vėliau Vytauto) apygardos štabo posėdyje, kuris įvyko Utenos aps. Saldutiškio vls. tarp Ginučių ir Šiliniškių kaimų. 1945 m. vasarą K.Kaladinskas suvienijo visus Zarasų aps. Salako valsčiaus partizanų būrius ir suformavo Erškėčio kuopą, kurioje tuo metu buvo apie 75 - 80 kovotojų. Formaliai šis junginys buvo pavaldus Lokio rinktinei. Mobilus K.Kaladinsko kuopa priešui suduodavo netikėtus, skaudžius smūgius, todėl ją vadino „skrajojančiu“ partizanų būriu. Šis būrys, veikęs Dūkšto, Salako, Ažvinčių, Labanoro ir Švedriškių apylinkėse, saugumiečiams kėlė nuolatinį nerimą. Kuopoms vadovavo Antanas Juodka iš Užoniškių kaimo, Kostas Padvaiskas - Mazgelis iš Joniškių kaimo ir Pranas Račinskas - Drugys iš Gebių kaimo.

Kaladinskas buvo narsus, sumanus ir veiklus vadas, iš kovotojų reikalavo kariškos drausmės. Jis griežtai bausdavo kovotojus už girtavimą ir plėšikavimą. Laisvės kovotojus - paprastus kaimo vyrus, kurie neturėjo supratimo apie karybą, jis mokė atsargumo, tramdė jų neapgalvotus veiksmus. Vadas propagavo aktyvius kovos su okupantais ir jų pakalikais veiksmus.

1945 m. liepos mėnesį K.Kaladinsko žmoną Veroniką, dukterį Danutę, sūnų Kęstutį ir 85-metę žmonos motiną Ievą Karlienę okupantai ištrėmė į Permės sr. Jusvos r. Kuproso kaimą. Po kurio laiko tremtyje mirė Veronikos motina, o ji su vaikais pabėgo į Lietuvą. Pradžioje jos nelegaliai gyveno Vilniuje. Po to Zarasų r. Beibių kaime pas Juozą Dumbrasuką - Chameleoną. Vėliau šis parūpino joms fiktyvius dokumentus ir 1948 m. rugpjūčio mėn. išvežė į Panevėžį. Kaladinskienė ten gyveno kaip Šileikytė, o jos dukra Danutė - kaip Juškėnaitė. Tačiau MGB jas susekė ir 1949 m. kovo 9 d. suėmė ir vėl ištrėmė. Iš tremties grįžo 1959 metais. Tolimesnis jų likimas nežinomas.

K.Kaladinskas-Erškėtis priima raportą.

Erškėčio kuopa labai nukentėjo nuo okupantų kariuomenės, nes 1945 m. gegužės - birželio mėn. į partizanų tarpą MGB pavyko įterpti vidaus agentus Romelį ir Fedotą. Po agentūrinių pranešimų NKGB kareiviai stipriai apnaikino Erškėčio kuopą: liepos 5 d. Minčios miške agentui Vakariui nurodžius, kariuomenė apsupo kuopos stovyklą, kurioje dienoje 40 kovotojų. Netikėtai užklupti jie ėmė bėgti. Persekiojant buvo 7 nukauti ir

2 suimti. Priešui atiteko 6 kulkosvaidžiai 3 automatai, 24 šautuvai ir 13 granatų. Ir vėliau aktyviai naudojant agentūrą, kuopa sparčiai retėjo. Iki spalio pabaigos dar buvo nukauta 18 partizanų, o 39 kovotojai legalizavosi. Spalio 12 d. kariuomenė apsupo kuopos vadavietę. Vėl žuvo dalis partizanų. Kaip matysime vėliau, tai įvyko, matyt, dėl pačio vado kaltės, nes drausmė būryje buvo ne pati geriausia. Iki spalio mėn. pabaigos MGB kariuomenė praktiškai sunaikino kuopą. Liko tik 8 kovotojai ir vadas. Jie įsijungė į Dūkšto ir Rimšės vlsčiuose (dabar Ignalinos r.) kovojusią Tigro rinktinės Karijoto kuopą, kuriai vadovavo Mamertas Laurinėnas - Mingaila. Su šia kuopa K.Kaladinskas labai aktyviai bendradarbiavo ir anksčiau. Jie kartu vykdė karines akcijas prieš okupantus ir jų pakalikus, 1945 metų gegužės mėn. jie dalyvavo Rimšės miestelio apgultyje. K.Kaladinskas Mingailos kuopojeėjo būrio vado pareigas.

1945 m. gruodžio 12 d. įvyko kautynės su Rimšės miestelio NKVD operatyvine grupe. Netrukus po to kariuomenė pradėjo krėsti apylinkės miškus. Dėl to Erškėčio būrys buvo priverstas atsiskirti nuo Karijoto kuopos. Jis išvyko į Ažvinčių girią, tačiau kuopai liko pavaldus. Per Karijoto kuopą jis buvo pavaldus ir Tigro rinktinės štabui. Pasakoja Gabrelių kaimo Salako vls. gyventojas Br.Karla - Žvirblis: „Ažvinčių girioje buvo ne vienas bunkeris. Tuo metu mūsų buvo 72 - 73 žmonės, gyvenom trijuose ar keturiuose bunkeriuose. Ažvinčių kaimas pamiškėj, ten žmonės vieningi. Vadas Kaladinskas kaimė turėjo ryšininkus, kurie tam tikrais ženklais pranešdavo apie skrebų ar rusų kariuomenės pasirodymą: tai klojimo duris atidaro, tai rūbą kokį nors padžiauna. Šitaip ir ryšį laikydavom. O žmonės maistą ar ką kita iš paskutinio atiduodavo. Iš Trakų k. atėdavo Bubulytė Bronė - Liepa. Ji buvo mūsų ryšininkė. O kur ji dėjos - nežinau. Moterų mūsų būryje nebuvo. Gal jų Kaladinskas nepriėmė? Tik tai šita Bubulytė ryšininkė buvo...<...> Drausmę patys palaikydavom, bet nebuvo kariškos drausmės. Paprašai, vadas išleidžia iš būrio pareit į namus...Tada, kai paleido, tai ir atvedė...Dičiūnas Juozas atvedė kažkokį iš Pašvintės, palei Švinto ežerą, prie Plavėjų...Aš jo pavardės net neatsimenu, ar tik ne Biveinis Stanislovas - Vijūnas (MGB ag. Ramelis) iš Kulokinės k.? Dičiūnas Juozas už jį garantavo, o Kaladinskas nespriešino ir priėmė - išdaviką. <...> Gyvenant bunkeryje, buvo organizuota jo apsauga. Po du sargyboj stovėdavom. Kai šalta - po valandą, kai šilčiau po dvi. Stebėjom iš kur gali prisiartinti priešas. Bet trūko geros tvarkos ir drausmės. Tik Dievas saugojo: kas liko, tai liko...Ne buvo atvejo, kad kas nors netikėtai prieitų, susprogdintų...“ Kitas buvęs kovotojas Mykolas Balčiūnas - Titnagas pasakoja: „Tuo metu mes gyvenom miškeliuose aplink namus. Kai užplūdo kariuomenės pulkai, pasitraukėm į Minčios miškus ir susitikom su kitais, kuriems vadovavo Kazys Kaladinskas - „Erškėtis,“ ten buvo daug vyrų. Vaikščiojom aplink Salaką, Minčią. Tada irgi buvo siautimas, po kurio vėl atsiskyrėm ir gyvenom mažomis grupelėmis. Turėjom bunkerius žiemai, bet juose mažai gyvenom: daugiau klojimuose, namuose, bunkeriai - tik bėdai prispyrus. Kai žiemą gyvenom su erškėtėnais, turėjom bunkerius pastatytus iš rąstų, su virtuvėle, gyvenom Minčios miškuose.“

Išdavystės ir suėmimai neaplenkė ir Minčios - Ažvinčių miškuose kovojusios Erškėčio kuopos. 1947 m. rugsėjo mėn. į Lokio rinktinę įterpus vidaus agentūrą, prasidėjo masiniai rinktinės ryšininkų suėmimai. Kuomet 1946 m. vasario mėn. MGB - istai suėmė M.Laurinėną - Mingailą, K.Kaladinskas pasitraukė iš Tigro rinktinės. 1946 m. sausio 20 d. vykusiame pasitarime Vytauto apygardos vadas Jonas Kimštas - Žalgiris jį paskyrė Vytauto ap. Lokio rinktinės vadu. Dabar jis pasirinko Šarkos slapyvardį. Vadovaudamas rinktinei jis subūrė visus Zarasų apskrityje veikusius partizanų būrius (išskyrus tuos, kurie veikė Rimšės ir Dūkšto valsčiuose). 1946 metais į Lokio rinktinę įsijungė ir gyvi likę Šarūno rinktinės Kadugio kuopos laisvės kovotojai. Iš Tigro rinktinės čia perėjo taip pat grupė kovotojų, kuriems vadovavo Antanas Skunčikas - Kaltas, Kuršis.

Pagal MGB 1944 - 1947 m. susvestines, K.Kaladinskas - Šarka ir Žaibas su savo vyrais įvykdė 23 kovines operacijas. Jie nukovė 41 ir sužeidė 4 sovietinius aktyvistus ir enkavedistus. Pateikiame išrašą iš Elenos Šimkūnienės tardymo bylos, kur pateiktas sąrašas vadinamųjų „teraktų“ (sunaikinti sribai, šnipai, provokatoriai), kuriuos įvykdė K.Kaladinsko - Erškėčio ir Pr. Račinsko - Žaibo būriai Salako valsčiuje, Zarasų apskrityje. 1945 - 1948 m.: 1947 10 18 nušauti du broliai Nezamovai, Aukštakalnio kaimo gyventojai - Dmitrijus ir Jakovas, 1947 m. 10 21 nušautas Naubėnų k. gyventojas sribas Juozas Puzinas, 1948 07 02 Rakėnų k. gyventojas Nikodemus Klimas, Jono, g. 1901 m., 1948 m. 10 06 nužudyti Laučiūniškių k. gyventojai Jonas Aidukas, Kristupo, g. 1907 m. ir Adelė Aidukienė, Antano, g. 1883 m.

1947 m. vasara susiklostė labai sunki padėtis. Rugsėjo mėnesį į Lokio rinktinę MGB pavyko įterpti vidaus agentūrą. Prasidėjo masiniai partizanų, jų rėmėjų bei ryšininkų suėmimai ir žūtys. Tai labai išretino kovotojų gretas ir privertė juos keisti kovos taktiką. K.Kaladinskas įsakė būriams susiskirstyti į grandis po 2 - 3 kovotojus ir slapstyti. Pats K.Kaladinskas - Šarka su štabu pasitraukė į Utenos aps. Saldutiškio vls. Puziniškio kasimą (prie Asalno ir Asalnykščio ežerų) ir Balio Rukšėno sodyboje įsirengė Vytauto apygardos Lokio rinktinės štabo bunkerį. Tačiau neilgai kovotojams čia gyventi buvo lemta. Slapti MGB agentai bunkerį išdavė. 1947 m. lapkričio 15 d.

B. Rukšėno sodybą apsupo MGB kariuomenės 137 - ojo šaulių pulko kareiviai ir MGB Saldutiškio poskyrio stribai. Nelygiose kautynėse žuvo Lokio rinktinės vadas Kazimieras Kaladinskas - Šarka, jo pavaduotojas, Erškėčio kuopos vadas Antanas Skunčikas - Kuršis, šios kuopos kovotojai - Kazimieras Bubulis - Algimantas ir Kazimieras Milašius - Signalas. Priešai paėmė automata, 3 šautuvus, 1 pistoletą, 8 granatas ir 300 šovinių. Žuvusiųjų palaikus užkasė Švenčionių aps. Saldutiškio vls. prie Ginučių k. kapinių (5 km nuo žuvimo vietos). Po kelių dienų juos iškasė, nufotografavo ir atvežė į Saldutiškį. Vėliau užkasė prie Saldutiškio miestelio kapinių.

1999 m. spalio 7 d. K. Kaladinskui - Erškėčiui buvo pripažintas kario savanorio statusas. 1999 m. spalio 13 d. jam buvo suteiktas majoro laipsnis, o 2009 m. lapkričio 17 d. LR Prezidento dekretu jis buvo apdovanotas Vyčio kryžiaus ordino Karininko kryžiumi (po mirties).

Paminklas Puziniškių k. kur 1947 m. lapkričio 15 d. žuvo K. Kaladinskas su kovos draugais.

Šaltiniai.

1. V. Juozevičiūtė, R. Trimonienė, Kazimieras Kaladinskas – Erškėtis, Šarka. 1903 10 11 – 1947 11 15. LGRTC, 2012 m.
2. Laisvės kovotojų prisiminimai, VII d. Vilnius, 2014 m.
3. Laisvės kovotojų prisiminimai, X d. Vilnius 2016 m.
4. Laisvės kovų archyvas 14 T, Kaunas, 1996 m.
5. Laisvės kovų archyvas 15 T, Kaunas, 1996 m.

2017-01-30